

2008

Stud. teol.

Samuel Høeg Jensen

**[KATEKUMENAL KIRKE I ET
PLURALISTISK SAMFUND - EN
UNDERSØGELSE AF
ALPHAKURSET OG
STATIONSKURSET - ET
TEOLOGISK FELTPROJEKT AF
SAMUEL HØEG JENSEN]**

Indhold

1.0 Indledning.....	4
1.1 Introduktion.....	4
1.2 Problemfelt.....	4
1.3 Problemstilling.....	4
1.4 Metode.....	4
1.5 Struktur.....	5
2.0 Pluralismens udfordring til den katekumenale kirke.....	6
2.1 Den katekumenale kirke.....	6
2.2 Pluralismens udfordring.....	6
2.3 Modernisme.....	7
2.3.1 Antikkens bidrag til moderniteten.....	7
2.3.2 Oplysningstidens fader: René Descartes.....	8
2.3.3 Positivismen.....	8
2.4 Postmodernisme.....	9
2.4.1 Opsummering af det postmoderne.....	10
2.5 Globalismen.....	11
3.0 Alphakurset.....	13
3.1 Alphakursets baggrund.....	13
3.2 Alphakursets formål, filosofi og metode.....	13
3.2.1 Alphakursets seks principper.....	14
3.2.2 Den pastorale omsorg.....	15
3.2.3 Grupperne.....	15
3.3 Hvordan fungerer Alpha i et pluralistisk og postmoderne samfund?.....	16
3.3.1 Refleksioner over Alphakurset i Århus Valgmenighed (ÅVM).....	16
4.0 Stationskurset.....	20
4.1 Stationskursets baggrund.....	20
4.2 Stationskursets formål, filosofi og metode.....	20
4.3 Hvordan fungerer Station i et pluralistisk og postmoderne samfund.....	22
4.4 Refleksioner over Stationskurset.....	22
5.0 Konklusion.....	25

6.0 Litteraturliste	27
7.0 Supplerende Litteratur	29
8.0 Bilag 1	30
9.0 Bilag 2	30
10.0 Bilag 3	31

1.0 Indledning

1.1 Introduktion

Denne opgave tager udgangspunkt i mit teologiske feltprojekt med titlen *katekumenal kirke i et pluralistisk samfund*. Mit teologiske feltprojekt er forløbet i Århus Valgmenighed (ÅVM) i perioden fra d. 1 Sept. til d. 29 Feb. og har taget udgangspunkt i to forskellige introduktionskurser til den kristne tro, nemlig Alpha-kurset (Alpha) og Stationskurset (Station). På Alpha var jeg den overordnede leder og havde dermed ansvaret for hele forløbet, både rekruttering af et team, PR-arbejde, undervisning og andre praktiske gøremål. På Station medvirkede jeg alene som deltager.

1.2 Problemfelt

Kirken i Skandinavien og dermed også den danske folkekirke oplever i dag en utrolig lav kirkegang. Sammenlignet med Irland og USA er vi i Danmark meget sekulariserede (Hunt 2004, 26). I forhold til vore nabolande er der få danskere, der tror på en gud, og mange, som erklærer sig for ateister (ib., 29). Leslie Newbiggin (Newbiggin) viser, at det 20 århundredes vestlige samfund har forandret sig fra at være et kristent og homogent samfund til et pluralistisk samfund (Newbiggin 1989, 3). Paul G. Hiebert (Hiebert) viser hvordan antropologien, teologien, videnskaben og verdensmissionen er berørt af modernismens og postmodernismens betingelser.

1.3 Problemstilling

Opgavens hensigt er derfor at undersøge og vurdere, hvordan Alpha og Station introducerer mennesker til kristendommen, og hvordan de lader sig påvirke og udfordre af de forskellige epistemologiske udfordringer, som vores tid byder på. I dette teologiske feltprojekt har jeg fundet det relevant at inddrage både Hieberts og Newbiggins løsningsforslag på pluralismens udfordringer.

1.4 Metode

Empirien, som jeg tilegnede mig, som leder på Alpha i ÅVM og som deltager på Station, har jeg ikke nedfældet i en systematiseret skriftlig form. En af grundene til dette er, at jeg ikke har benyttet mig af forskellige virkemidler, som interviews eller spørgeskemaundersøgelser. I nærværende opgave vil den usystematiserede empiri, som jeg har fået gennem min tilstedeværelse, kun benyttes, når jeg reflekterer over kursernes anvendelighed i samfundet i dag. Fordelen ved dette valg er, at deltagerne på Alpha og Station har gennemført et fuldstændigt almindeligt kursus – uden interviews og spørgeskemaundersøgelser. Deltagerne har dermed fået lov at være deltagere på deres egne præmisser. Ulemperne er, at jeg kun kan drage nytte af mine egne subjektive erfaringer.

1.5 Struktur

Jeg vil først redegøre for pluralismens udfordring til den katekumenale kirke. Inkluderet i dette afsnit giver jeg en systematisk redegørelse for modernismen, postmodernismen og det globale. I det efterfølgende afsnit vil jeg redegøre for Alpha og reflektere over hvordan Alpha fungerer i et pluralistisk og postmoderne samfund. I det sidste afsnit vil jeg redegøre for Station og reflektere over hvordan Station fungerer i et pluralistisk og postmoderne samfund. Afslutningsvis vil jeg konkludere på resultaterne af dette teologiske feltprojekt.

2.0 Pluralismens udfordring til den katekumenale kirke

2.1 Den katekumenale kirke

Først skal vi se på ordet *katekumenal*. Ordet katekumenal kommer af det græske ord *κατηχέω*, som i aktiv form betyder "at informere", "at fortælle", "at instruere" og "at lære". Sprogligt set minder *katekumenal* om *κατηχημένος*, som er *κατηχέω* i en passiv form. Et eksempel hvor *κατηχημένος* bruges, finder vi i Apostlenes Gerninger (ApG) 18,25, hvor der står om Apollos: "*Han var oplært i Herrens vej, og med ildhu talte og underviste han udførligt om Jesus....*", set ud fra denne kontekst forstår man den katekumenale kirke som "kirken, der selv bliver oplært i noget". Den teologiske betydning findes i kirkehistorien. I oldkirken blev ordet brugt i forbindelse med den forberedelse, som dåbskandidaterne skulle igennem, inden de kunne blive døbt, hvorimod i dag bruger man ordet som en samlet betegnelse for den kirkelige trosundervisning (Hanselmann 1999, 75).

2.2 Pluralismens udfordring

"How should we do missions in an anticolonial, postmodern era characterized by religious relativism and accusations of Christian imperialism?" (Hiebert 1999, xiv)

Det vestlige samfund er i dag kendetegnet ved pluralisme. Kristne, muslimer, jøder, buddhister, hinduer, sikker, ateister, agnostikere og mange andre forskellige trosudøvere bor side om side. Dette betyder, at det vestlige samfund ikke længere er homogent. Det specielle består egentlig ikke i, at der er mange forskellige varianter af kulturer, religioner og livstile, men at forskelligheden er anset som noget værdifuldt.

"Pluralism is conceived to be a proper characteristic of the secular society, a society in which there is no officially approved pattern of belief or conduct. It is therefore also conceived to be a free society, a society not controlled by accepted dogma but characterized rather by the critical spirit which is ready to subject all dogmas to critical (and even sceptical) examination." (Newbiggin 1989, 1)

Ifølge Newbiggin er pluralismen karakteristisk for det sekulære samfund, hvor der er frihed til at tænke, tro og mene lige det man har lyst til. På den anden side vil det sekulære samfund, som også er karakteriseret af en kritisk ånd, ikke lade sig kontrollere af bestemte dogmer, men undergå alle dogmer gennem en kritisk belysning. Denne kritiske ånd viser, at der er grænser for pluralismens herredømme, for samfundet skelner mellem tro og fakta. Pluralismen regerer, når det gælder spørgsmål om tro, men ikke, når det gælder spørgsmål om fakta. Pluralismen regerer, når vi spørger efter meningen med livet, men ikke, når vi spørger efter vores egen oprindelse (ib., 15). På denne ene side underviser skolerne i dag i evolutionsteorien og civilisationernes historie, som noget vi ved, og på den anden side undervises der i bibelens historier, om skabelsen, faldet og genløsningen, som noget nogen tror (ib., 15-16). Denne adskillelse imellem det, "vi

ved" og det, "vi tror", er kendetegnet ved vores pluralistiske samfund. Vi står altså i dag i en brydningstid, for under overfladen kolliderer traditionalismen, modernismen og postmodernismen; det etnisk partikulære og globalismen; sandhed og relativisme på forskellige måder i forskellige lande. Som kristen teolog og missionær ønsker Hiebert at være rodfæstet i den bibelske tankegang, men på den anden side vil han ikke glemme eller lade sig overraske af, at han også lever i en humanistisk kontekst, som former tænkemåden dybt. For samfundet i dag er bygget på moderniteten, som både udfordres af postmoderniteten og nye vækkelser inden for traditionalismen og fundamentalismen (Hiebert 1999, 1). Det pluralistiske samfund kendetegnes altså af forskellige epistemologier, der overlapper hinanden og som skaber voldsomme kollisioner, når de støder ind i hinanden. Et eksempel er den aktuelle Muhammed-krise, hvor en religiøs dogmatisme kolliderer med den danske sekulære skepticisme. I næste afsnit redegøres der for det moderne og det postmoderne ud fra Newbigins og Hieberts synspunkter. Newbigins anses for at tilhøre postfundamentismen¹ og hans synspunkter er ifølge Jeppe Nikolajsen stort set de samme som Hieberts, som kalder sig selv for en kritisk realist² (Nikolajsen 2007, 30-35 og Hiebert 1999, xiv).

2.3 Modernisme

2.3.1 Antikkens bidrag til moderniteten

Angreb på og kontekstualisering af det kristne verdensbillede kan spores helt tilbage til den klassiske og humanistiske tradition, som vi finder i den græske og romerske kultur (Newbigins 1989, 2). Det kristne verdensbillede³ blev erstattet med teologier, som var inspireret af den græske filosofi. Fokus på historien og fortællingen blev udskiftet med den platoniske dualisme, som delte virkeligheden op i to områder: Den materielle uperfekte virkelighed og den åndelige perfekte og uforanderlige virkelighed. Platonismen blev kilden til sekularismen, som karakteriserer vort samfund i dag. "*It replaced the fundamental Hebraic contingent dualism of "Creator" and "Creation" with an eternal dualism of "Supernatural" and "Natural"* (Hiebert 1999, 2)." Med renæssancen vendte man den platoniske idealisme på hovedet og betonedede den materielle virkelighed i stedet for den åndelige (ib., 2-3).

Den humanistiske tradition er grupperet i to retninger: Den rationelle tradition, som hævder, at vejen til sandheden alene kan ske gennem menneskets fornuft og den spirituelle tradition, som hævder, at

---

1 Fundamentismen kommer af det engelske "foundationalism", som er et forsøg på at komme uden om det belastede begreb fundamentalisme. Et eksempel på en fundamentalist er René Descartes. Nonfundamentismen svarer på mange måder til det postmoderne og er en postfundamentist, som Newbigins reagerer altså imod både fundamentismen og nonfundamentismen (Jeppe Bach Nikolajsen 2007, 26-30)

2 I afsnittet om Globalismen kommer jeg mere ind på hvad det vil sige at være kritisk realist.

3 Hiebert skriver egentlig *det hebraiske verdensbillede*, men ud fra konteksten forstår jeg det som det kristne verdensbillede.

kapaciteten af menneskets ånd har muligheden for at skabe direkte kontakt til den ultimative kilde af væren og sandhed gennem mystisk erfaring. Den rationelle og spirituelle tradition har det til fælles, at de historiske begivenheder ikke kan være kilde til ultimativ sandhed. Sandhed, set ud fra den rationelle tradition, kan kun være det, som er tilgængeligt for alle mennesker gennem brugen af fornuften. Sandhed, set ud fra den spirituelle tradition, kan kun blive tilgængelig gennem erfaring af direkte kontakt til det guddommelige (Newbiggin 1989, 2). Inkarnationen, Jesu fødsel, død og opstandelse, som er kristendommens centrale historiske begivenhed, kan derfor ikke påstå sig ultimativ sandhed ifølge den humanistiske tradition. Den kristne tro er netop en historisk tro, ikke bare på den måde at den afhænger af historiske dokumenter, men også fordi den er en fortolkning af den universelle historie (ib., 13).

2.3.2 Oplysningstidens fader: René Descartes

Oplysningstiden viderefører renæssancens humanistiske tradition. René Descartes anses for at være oplysningstidens fader og ophavsmand til den moderne rationalisme og dualisme. Ved at betvivle alt, mente han, at han gennem sætningen *cogito ergo sum* (jeg tænker altså er jeg) var nået frem til et ubetvivleligt udgangspunkt for sin tænkning. Hvorvidt vores sanser giver os adgang til virkeligheden bliver hovedspørgsmålet for filosofien siden hen. Denne dualisme imellem *res cogitans* (tænkende substans) og *res extensa* (substans udstrakt i rum) har influeret europæisk tænkning helt indtil i dag (ib., 17-18).

2.3.3 Positivismen

Positivismen, som ifølge Hiebert er nøglen til den moderne videnskabs tilsynekomst. I dag bliver begrebet positivisme brugt om de grundlæggende epistemologiske fundament, som underlægger sig meget af den moderne videnskabelighed (Hiebert 1999, 3). I den videnskabelige positivisme vil man nå frem til en akkurat og objektiv erkendelse af virkeligheden. Den videnskabelige erkendelse ses som et fotografisk eller bogstaveligt billede af virkeligheden (ib., 11). I positivismen er fuldkommen erkendelse potentielt muligt og alle menneskelige problemer skal kunne løses (ib., 12). Ifølge Hiebert forudindtager positivismen, at mennesket er i stand til at undersøge alle realiteter og dermed nå frem til fuld erkendelse. Idéen om en universel erkendelse efterlader ikke plads for mysteriet (ib., 12-13). Positivismen har altså et positivt billede af menneskets potentiale. Et af positivismens overordnede mål er at nå frem til en *Grand Unified Theory* (GUT), som er en teori som kan samle al viden (ib.,12). Den første GUT er ifølge Hiebert evolutionsteorien og denne fik konsekvenser for den udbredte kolonialisering. Gennem kolonitiden kom vesten i kontakt med kulturer, som var meget fremmede i forhold til vestens kultur. Gennem datidens antropologiske tolkning af evolutionsteorien nåede kolonisterne frem til, at de andre kulturer blot var mindre udviklede end vesten. I dette lys kunne kolonialiseringens handlinger undskyldes med, at de forbedrede de andres kulturer ved at tvinge den vestlige kultur ned over dem (ib., 14-15). Det er Hieberts opfattelse, at positivismens indflydelse har fået fire konsekvenser. For det første giver den ikke plads til spørgsmålet om livets mening og formål, men den fokuserer alene på hvordan livet fysisk hænger sammen. Et eksempel er, at menneskets følelser

bliver deduceret til kemiske processer. På denne måde kommer der en skarp adskillelse imellem fakta og følelser eller fysik og metafysik. For det andet bliver individualismen rådende i de epistemologiske beslutninger. Dette medfører, at mennesket bliver autonomt i kraft af, at ingen har autoritet. For det tredje bliver den traditionelle erkendelsesform afvist som overtro. Den fjerde konsekvens bliver, at den videnskabelige erkendelse bliver akulturel og ahistorisk og dermed kontekstløs (ib., 7-8). Også teologien er blevet påvirket af dette paradigme. Den teologi, som påvirkes af positivismen, bliver meget systematisk og får et stærkt fokus på hvad der er "sandt" eller hvad der er "realistisk". Målet for den moderne systematiske teologi er at præsentere ét billede af sandheden, hvori alt er indbefattet og udtømmende. Dette er dybest set en søgen efter en teologisk GUT 19. I kolonitidens verdensmission har positivismen også haft sin indflydelse (ib., 24-29). Hiebert gør opmærksom på, at missionen handlede om at omvende folk, men at missionærerne på samme tid også omvendte folk til den vestlige kultur, altså både religiøst og kulturelt. For koloniherrerne var der kun én erkendelsesform, én sand teologi og én sand kultur – nemlig deres egen. De indfødte skulle både aflægge deres religion og deres kultur. *"Native churches not only had little to learn from their own cultures; those cultures were also seen as pagan. Consequently, the task of missions was not to contextualize the gospel in the local culture but to displace it with Christian ways. These ways were defined in terms of Western Christian practices* (Hiebert 1999, 27)." En af Hieberts kritikpunkter er, at den positivistisk prægede mission mangler en fundamental forståelse for kontekstens betydning og hvad det vil sige at kontekstualisere et budskab i en anden kultur (ib., 24). Hele dette verdensbillede eller epistemologiske paradigme bliver mødt med en modreaktion i det postmoderne. Det vil jeg beskrive i det følgende afsnit.

2.4 Postmodernisme

Det er Hieberts opfattelse, at det postmoderne bygger på instrumentalismen, som opstod som en modreaktion til positivismen og dermed det moderne. Hvor positivismen fastholder en objektiv realisme pointerer instrumentalismen en subjektiv realisme. Instrumentalismen er en slags realisme, som mener, at vi kan erkende en reel og ekstern verden gennem vore sanser, men selve erkendelsen er en kulturel skabelse eller en del af det paradigme, som man lever i. Instrumentalismen udfordrer dermed den adskillelse, som positivismen skabte mellem det kognitive på den ene side og værdierne og følelserne på den anden side. Instrumentalismen mener ikke, at vi kan vide, hvornår vore teorier reflekterer den eksterne virkelighed eller hvornår det er vore egne paradigmer, der har skabt dem. Dybest set kan vi dermed ikke skelne imellem det objektive og det subjektive. Konceptet "sandhed" bliver nedgraderet og ifølge Hiebert bliver erkendelsen i instrumentalismen delvis og fragmenteret (ib., 39-40). Hiebert pointerer, at instrumentalismen ikke er særligt interesseret i at samle ny viden ind i et system eller paradigme, som allerede fungerer (ib., 43). Et paradigme kendetegnes ved at være stærkt påvirket af de politiske eller sociale faktorer, hvor prestige og magt råder, i stedet for at lade sig lede af rationelle og empiriske beviser.

Det er Hieberts opfattelse, at et instrumentalistisk paradigme, som ikke søger den sande videnskabelige teori, hverken kan kræves at være sand eller sandsynlig eller fremadskridende også selvom den måtte fungere i praksis. Idet instrumentalismen opgiver spørgsmålet om sandheden, nærmer den sig i stedet relativismen (ib., 45).

I den ekstreme postmodernitet tager man subjektivismen med til logikkens yderste grænse. I denne form er postmoderniteten antimoderne, den afviser de epistemologiske forudsætninger, den tilbageviser metodiske konventionelle regler, den afviser gældende viden og fordunkler sandheden. I stedet prioriterer den følelserne, intuitionen, den personlige og mystiske erfaring (ib., 52). Det postmoderne fokuserer på selvet, nutiden og forskelligheden.

2.4.1 Opsummering af det postmoderne

I det ovenstående så vi hvordan den humanistiske tradition nedprioriterede de historiske begivenheder og ophøjede fornuften. I det postmoderne nedprioriteres både de historiske begivenheder og fornuften. Fornuften mistænkeliggøres, fordi den er oplysningstidens, modernitetens og det vestlige samfunds base og sansen for de historiske begivenheder forsvinder, fordi det postmoderne fokuserer på nutiden (ib., 53).

I dag er vi blevet opmærksomme på den kulturelle og religiøse pluralisme. Det moderne svar er, at mennesket i meget begrænset form er fri til at danne sine egne meninger. Alt skal kunne underordne sig modernitetens herredømme, som holdes sammen af videnskaben og fornuften. Det postmoderne svar er, at de forskellige folkeslag og religioner skal lære at leve sammen. Tolerancen imellem religionerne skal prioriteres. Ligeledes skal mosaikken af forskellige kulturer accepteres og værdsættes. Etnocentrisme afvises (ib., 54).

Det postmoderne pointerer, at teologien er påvirket kulturelt og historisk (ib., 57). Hiebert noterer sig, at det postmoderne udfordrer den ahistoriske og akulturelle natur hos positiverne, fordi den mener, at al menneskelig erkendelse er præget af den historiske og kulturelle kontekst. Svaghederne er ifølge Hiebert større end fordelene. Teologien er reduceret til vores egen søgen efter Gud og den objektive sandhed afvises. Dermed nærmer vi os teologisk relativisme.

Den postmoderne eller instrumentalistiske epistemologi ændrer også tilgangen til missionen. I stedet for at evangelisere religiøst og kulturelt monologisk skal man nu være i dialog. For mission handler ikke længere om at omvende folk fra andre religioner til at troen på Jesus Kristus (ib., 60). Gennem dialogen skal man *selv* lære noget af de andre. Dette sker, fordi de andres religioner accepteres på lige fod med ens egen. De andre religioner er blot en anden måde at søge Gud på. Hiebert skriver således om instrumentalismen, det som det postmoderne bygger på: *"Ultimately, instrumentalism leads us to religious relativism and to the denial of the uniqueness of Christ as the only way of salvation. (Hiebert 1999, 62)"* Det er derfor indbygget i kristendommen, at den ikke *kan* være postmoderne!

2.5 Globalismen

Ifølge Hiebert er hverken den moderne eller den postmoderne epistemologi holdbar. *"One of the greatest challenges to the Western church is to lay again the theological foundations of the truth of the gospel and to train its members how to proclaim this with humility and love. (Hiebert 1999, 67)"*. Ifølge Hiebert er det muligt, at skabe det teologiske fundament for sandheden om evangeliet og lære menigheden at give dette videre med ydmyghed og kærlighed. Dette vil han gøre igennem det han kalder kritisk realisme. Ligesom det postmoderne er sammenkædet med instrumentalismen, sammenkæder han den nye fremkomst af globalisme med den kritiske realisme (ib., 69). Globalismen kendetegnes ved at alle mennesker er en del af den globale historie (ib., 97). Kritisk realisme skelner ligesom instrumentalismen imellem virkeligheden og vores viden om den, men ligesom positivismen påstår den, at viden kan være sand (ib., 71). Den kritiske realisme ønsker også, at repræsentere sandheden, men den anerkender, at den kun kan fremstille en kortlægning af sandheden – ikke et fotografi. Et landkort er ikke et fotografisk billede af et landområde, men det kan stadigvæk bruges til at navigere efter og rummer derfor i store træk sandheden om dette landområde (ib., 76-77). Den kritiske realisme får også konsekvenser i missionen. For det første holder den fast i den objektive sandhed, men anerkender, at den bliver tolket forskelligt af mennesker i hver sin kontekst. For det andet respekterer kritisk realisme troen hos mennesker af en anden religiøs overbevisning (ib., 106-108). For det tredje kræver det globale perspektiv erkendelsen af både de følte (åndelige) og de virkelige (materielle) behov. I kolonitidens mission fokuserede man ultimativt på frelsens nødvendighed. Den antikoloniale mission fokuserede på mad, frigørelse, retfærdighed og selvværd. I den kritiske realisme mener man, at man skal bringe hele evangeliet. Derfor afvises den græske dualisme imellem den evige frelse og menneskelige behov (ib., 108-109). Globale missionærer tager et kritisk standpunkt til kontekstualiseringen (ib., 111). De tager både afstand positivismens manglende kontekstualisering, hvor evangeliet og den vestlige kultur er blandet sammen og fra instrumentalismens synkretisme, hvor alle kulturer anses for at være lige gode. Kritisk kontekstualisering anerkender, at en kultur aldrig kan være neutral. Kritisk realisme imødekommer denne problemstilling på flere måder (ib., 112). Menigheden skal kunne sætte sig i den andens sted, forstå dennes verdensbillede og udtrykke den kristne tro på en autentisk måde ind i kulturen. Både Newbiggin og Hiebert giver et bud på hvordan kirken kan løse pluralismens problemstilling. Hiebert når frem til denne konklusion:

"In mission, our central task is not to communicate a message but introduce people to that person, Jesus Christ (Hiebert 1999, 116)."

Mission handler altså ikke om, hvordan vi kommunikerer et budskab, men at vi introducerer mennesker for personen Jesus Kristus. Newbiggin skriver:

"How is it possible that the gospel should be credible, that people should come to believe that the power which has the last word in human affairs is represented by a man hanging on

a cross? I am suggesting that the only answer, the only hermeneutic of the gospel, is a congregation of men and women who believe it and live by it (Newbigin 1989, 227)."

Evangeliet introduceres kun på en troværdig måde, hvis menigheden lever deres verdensbillede ud og lader andre dømme det ud fra deres eget.

3.0 Alphakurset

3.1 Alphakursets baggrund

Alpha er et ti-ugers praktisk introduktionskursus til kristendommen, som blev startet op i 1977 af Charles Marnham, som var anglikansk præst, i kirken Holy Trinity Bromton i London. Efterfølgende har der været flere andre⁴ bag Alphas tilblivelse (Gumbel 2000, 11). En af de vigtigste er Nicky Gumbel, som overtog ledelsen af Alpha i 1990. Han står bag det meste af det materiale, som er tilknyttet Alpha. Han er blandt andet forfatter til bøgerne *Questions of life* (1993), *Telling others* (1994), *Why Jesus?* (1991) og *Searching Issues* (1994)⁵. Den første bog indeholder de taler, som kurset består af, den anden er en vejledning til hvordan man starter et Alphakursus og den tredje og fjerde bog kan betegnes som et supplement til Alpha. Ifølge Hunt er Gumbel hovedfiguren inden for Alpha og anses for at være dybt professionel, en god kommunikator, og den vigtigste evangelist siden Billy Graham (Hunt 2004, 16). Alpha oplevede en eksplosiv vækst op igennem 1990'erne. I 1991 var der kun 4 kurser i Storbritannien, men i 1998 var det vokset til 10500 kurser. I dag er der angiveligt 20000⁶ kurser på verdensplan i omtrent 130 lande (ib., 11). Historisk og kulturelt set er Alpha en frugt af den karismatiske bevægelse, som har præget den vestlige kirke siden 1960'erne. Den karismatiske vækkelse er ligeledes kendt som den neo-pentekostale bevægelse. Forskellen på denne og den klassiske pentekostale bevægelse, som begyndte i 1906 på *Azusa street*, er, at den neo-pentekostale bevægelse opstod ud af de mere almindelige kirker (ib., 5 + 43).

3.2 Alphakursets formål, filosofi og metode

"Jeg er Alpha og Omega, den første og den sidste, begyndelsen og enden."

Johannes' Åbenbaring (Åb) 22,13

Formålet for Alpha er, at lede folk til Kristus og at se folk modnes i deres forhold til Kristus (Gumbel 2000, 58-59). Alpha fortæller gennem sit navn, at det er en begyndelse på noget, fordi det er det første bogstav (ἄλφα) i det græske alfabet. Desuden mener jeg, at der ligger en dybere symbolik i valget af Alphas navn. I Johannes' Åbenbaring bruges ἄλφα til at beskrive Jesu uendelighed i udtrykket "*Alpha og Omega*", hvor Omega (ω) er det sidste bogstav i alfabetet. Når formålet med kurset er at lede folk til Kristus og at se folk modnes i deres relation til ham, giver det god mening at kalde kurset for Alpha, fordi Alpha ønsker at introducere Jesus, som kaldes Alpha og Omega. Gumbel har dog også sin helt egen praktiske tolkning af

---

4 John Irvine, som overtog kurset i 1981, forlængede kurset fra 4 til 10 uger, plus en weekend om Helligånden, Nicky Lee overtog efterfølgende kurset i 1985 og Nicky Gumbel i 1990 (Gumbel 2000,11 og Hunt 2004,16).

5 Alle bøger findes på dansk og er med i min litteraturliste med følgende titler: Livsvigtige spørgsmål (1996), Giv det videre (2000), Hvorfor lige Jesus? (1997) og Aktuelle spørgsmål (1997).

6 På www.alphadanmark.dk mener de, at der kører 24000 kurser på verdensplan. (læst 7.februar 2008)

navnet. Han deler navnet op i bogstaverne A,L,P,H og A. Derefter giver han hvert bogstav sin egen betydning. Det første A betyder, at Alle kan deltage. L betyder Lærdom og Latter. Lærdommen får man gennem en serie på 15 taler og humoren skulle gerne være integreret i disse. P betyder Pizza og Pasta. Gennem måltidsfællesskabet ønskes det, at man lærer hinanden at kende og forhåbentligt får nogle nye relationer. H betyder, at vi skal Hjælpe hinanden. Alpha er kendetegnet ved dets brug af smågrupper. I disse grupper kan man være til hjælp for hinanden. Det sidste A betyder, at Alle spørgsmål kan stilles (ib., 34). Denne udlægning af navnet Alpha, som akronym virker dog efter min mening ret svag.

3.2.1 Alphakursets seks principper

Alpha er ifølge Gumbel baseret på seks principper fra Det nye Testamente. Det første princip er, at *evangelisation er mest effektiv gennem den lokale kirke*. Gumbel har ikke noget imod andre evangelisationsformer som gade-evangelisation, evangelisation på universiteter og vækkelseskampagner. Han anerkender disse evangelisationsformer, men mener, at den lokale kirke har nemmere ved at nå ud til folket, når det sker i forbindelse med et igangværende arbejde som Alpha. Fordelene ved dette princip er, at man hurtigere oplever *kontinuitet* ved at være tilknyttet den lokale kirke, og at denne lettere kan få *relationer* til kirkens medlemmer. Det andet princip er, at *evangelisation er en proces*. Gumbel mener, at en omvendelse kan ske på et øjeblik, men den er dog alligevel en del af en proces. Dette bygger han på de billeder fra Bibelen⁷, som illustrerer åndelig vækst. Nogle kommer fra landbruget, andre kommer fra byggeri og rejser. Det tredje princip er, at *evangelisation involverer hele personen*, fordi han mener, at mennesket består af både *forstand, hjerte og vilje*. Gumbel har derfor designet emnerne på Alpha til at indeholde alle tre aspekter. Talerne har alle aspekter med, men nogle af dem vægtlægger kun ét af aspekterne. Alpha skal appellere til forstanden, fordi Gumbel mener, at kristendommen bygger på historiske fakta. Paulus henviste ifølge Gumbel også til historien, når han skulle forsvare den kristne tro (1 Korinterbrev (1 Kor) 2,2 og ApG 18,4). Alpha skal appellere til hjertet, fordi mennesket ikke kun er et intellektuelt væsen, men også et følelsesmæssigt væsen. Gumbel knytter 1 Johannes' brev (1Joh) 3,1 og Romerbrevet (Rom) 8,16 til dette. Alpha skal appellere til viljen. Han ønsker, at folk skal tage en beslutning, men gør det også meget klart, at man ikke skal udsætte folk for et usundt pres. Han knytter blandt andet Matthæusevangeliet (Matt) 11,28 til dette tredje princip. Det fjerde princip er, at *evangelisation er uadskilleligt knyttet til Helligåndens kraft*. Gumbel ønsker, at Alpha skal indeholde *kraft-evangelisation*, hvor evangelisationen er knyttet stærkt til Helligånden. Han nævner adskillige bibelcitater, hvor der gives løfter om helbredelser m.m. (Markusevangeliet (Mark) 16,15-20; ApG 3,1-10). Gumbel gør det klart, at man ikke skal fokusere på underne alene, men på den kærlige Gud, der udfører dem. Det femte princip er, at *effektiv evangelisation kræver, at vi fyldes af Ånden igen og igen*. Gumbel nævner i den forbindelse ApG 1,8: *"Men I skal få kraft, når Helligånden kommer over jer, og I skal være mine vidner både i Jerusalem og i*

⁷ Han nævner desværre ikke hvor i Bibelen han finder principperne.

hele Judæa og Samaria og lige til jordens ende.” Gumbels pointe er, at et team på Alpha skal bestå af åndsfulde mennesker, som bruger deres gaver til at lede andre til Kristus. Om deltagerne på kurset skriver han: *”Denne erfaring fra Gud giver dem kraft og stimulans til at invitere deres venner med til det næste Alpha kursus, med det resultat at det næste kursus uværgeligt bliver større end det forrige.”* (Gumbel 2000, 25) Det sjette og sidste princip er, at *evangelisation i Helligåndens kraft er både dynamisk og effektivt*. Han skriver, at han selv har erfaret dette på Alphakurserne i Holy Trinity Brompton, og at andre har erfaret det i forskellige dele af verden. (Denne fokus på de karismatiske gaver kommer jeg ind på senere i opgaven).

3.2.2 Den pastorale omsorg

I dette afsnit skal vi se, hvordan Gumbel mener, at kunne hjælpe deltagerne til at vokse i relationen til Kristus. Det første Gumbel nævner er at opmuntre. Det er vigtigt, at atmosfæren omkring Alpha er kendetegnet ved kærlighed og opmuntring. Gumbel nævner vigtigheden af *”at vise varme og følsomhed over for dem, som er søgende eller nye som kristne* (Gumbel 2000, 60)”. Det andet er at lytte. *”På Alpha er det teamets opgave at være sammen med deltagerne og lytte til dem* (ib., 61)”. Formålet med dette er, at deltagerne senere vil lytte mere interesseret til folk fra teamet. Ved at lytte lærer man ifølge Gumbel deltagerens baggrund at kende og gennem respekt for dennes standpunkt opnår man muligheden for en gensidig interesse fra deltagerens side. Det sidste er at skabe fred. Ledere på Alpha skal optræde venligt og høfligt. *”Hvis der er optræk til diskussion, bør lederen forsøge at finde frem til enighed og lette trykket og forsøge at finde årsagerne til modsætningerne på en diplomatisk måde* (Gumbel 2000, 61)”.

3.2.3 Grupperne

”For hvor to eller tre er forsamlet i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem.” Matt 18,20

Deltagerne på Alpha er fra første aften inddelt i grupper (jf bilag 1, ”En aften på Alpha”). Ifølge Gumbel er den ideelle størrelse 12 personer (2 ledere, 2 hjælpere og 8 gæster) (Gumbel 2000, 71). Gruppelederen står ifølge Gumbel over for to udfordringer. Den første er ineffektiv ledelse. Lederen skal fungere som ordstyrer og sørge for, at alle får taletid. Den anden er dominerende ledelse. Lederen må ikke tale hele tiden, men skal give deltagerne rum for at stille deres spørgsmål. Lederen skal holde sig til de to basale spørgsmål: *”Hvad tænker du?”* og *”Hvad føler du?”*. Gruppernes mål er at få alle med i samtalen (ib., 73-74). Gumbel mener, at grupperne har seks mål ud over det overordnede formål for Alpha. Det første mål er rum for diskussionen. Især i de grupper, hvor der er mange kirkefremmede (ib., 72). Det andet er *bibestudie*, hvor lederen igen skal *”opmuntre gruppedeltagerne til at komme med deres mening og selv modstå fristelsen til at prædike”* (ib., 73). Det tredje er at lære at *bede* og det fjerde er *fællesskabet*. Det femte er *forbøn*. Gumbel mener, at deltagerne i løbet af kurset skal lære at bede for hinanden. Det sidste er *træning*. Det handler om at træne nye ledere op til de kommende Alphakurser.

3.3 Hvordan fungerer Alpha i et pluralistisk og postmoderne samfund?

I det pluralistiske samfund er Alpha på den ene side blot én ud af mange andre kurser på den religiøse markedsplads. På den anden side er Alpha et kursus, som har oplevet en stor vækst, ikke blot i store dele af verdenen, men også inden for de mange forskellige kirkesamfund (Hunt 2004, 21). Det er Hunts opfattelse, at Alpha drager meget opmærksomhed til sig, fordi det hævder at have redskaberne til at stoppe den vestlige kristendoms nedtur, og fordi det hævder at have ført mange mennesker til tro. Hvis dette er sandt, kan vi konkludere, at Alpha har opfyldt dets formål. Ifølge Hunt er Alpha fascinerende på grund af den strategi, der bliver ført, de underlæggende teorier, der bliver brugt og den evne, det har til at tilpasse sig kulturen. Derved bliver Alpha et eksempel på, hvordan man i dag forsøger gennem større fokus på metode og rummelighed at vinde flere tilhængere til kristendommen (ib., 21). Det er Hunts opfattelse, at Alpha gennemgående er modernistisk i sin tilgangsmåde, at det har fundamentalistiske elementer – dog med karismatiske træk. På trods af Alphas store vækst, så mener Hunt, at Alpha kun har haft en relativ succes (ib., 22). Dette skal vi se mere på i de følgende afsnit.

3.3.1 Refleksioner over Alphakurset i Århus Valgmenighed (ÅVM)

3.3.1.1 Deltagerne

Som leder på Alpha i ÅVM oplevede jeg et svingende deltagerantal. De deltagere, som kun deltog én eller to gange på Alpha, havde nærmest ingen kendskab til kristendommen og de deltagere, som gennemførte Alpha, var allerede integreret i ÅVM eller så havde de tidligere haft tilknytning til andre kirker. Derfor var alle deltagerne, som gennemførte Alpha i ÅVM både døbt og konfirmeret og på forskellig vis tilknyttet det kirkelige miljø. Spørgsmålet bliver derfor, om Alpha når længere ud end til de mennesker, som i forvejen kender til kristendommen, og som allerede er blevet døbt og konfirmeret? Svagheden ved mit feltprojekt er, at jeg kun kan tale ud fra ét kursus. Derfor har jeg også valgt at inddrage Alan Hirsch (Hirsch), som har det formål, at reaktivere den missionale kirke. Hirsch bruger en måleenhed, som kaldes *cultural distance*. Denne kulturelle afstand mellem mennesker deler han op i m_0 , m_1 , m_2 , m_3 , og m_4 hvor m indikerer den kulturelle barriere, som kommunikationen af evangeliet skal passere uden at miste sin kontekstuelle betydning (Hirsch 2006, 56-57).

- 1) m_0 - m_1 : Denne gruppe indeholder mennesker, som allerede har forståelse for kristendommen, som er af samme nationalitet, taler det samme sprog og har samme interesser som kirkens medlemmer.
- 2) m_1 - m_2 : Denne gruppe betegner den gennemsnitlige ikke-kristne i vores kontekst. Dette gælder mennesker, som ikke har nogen særlig interesse for kristendommen. Kirken bliver, i dette miljø, ofte mistænkeliggjort på baggrund af negative fordomme. Denne gruppe er ofte politisk korrekt, socialt opmærksom og åben for spiritualitet. På den anden side indeholder denne gruppe også mennesker, som føler sig krænket af kirken eller af kristne.

- 3) m2-m3: Denne gruppe betegner mennesker, som er uvidende om kristendommen. De kan være en del af en etnisk gruppe, som er påvirket af forskellige religiøse impulser på den ene side eller af subkulturer af forskellig slags på den anden side. Denne gruppe indeholder desuden mennesker, som har en agnostisk tilgang til kristendommen.
- 4) m3-m4: Denne gruppe indeholder forskellige religiøse etniske folkeslag, som eksempelvis muslimer og jøder. Denne gruppe viser ifølge Hirsch ofte stor modstand imod evangeliet.

Hirsch's pointe med denne opdeling er, at der i den postmoderne og pluralistiske vestlige verden bliver stadigt færre mennesker i den første gruppe (m0-m1), og at antallet af mennesker inden for de andre kategorier er stigende (ib., 62). Spørgsmålet er, om dette også gælder for Danmark? Ifølge Hunt troede kun 58 procent af danskerne i 1981 på en gud. Til sammenligning troede 75 procent af europæerne på en gud (Hunt 2004, 29). Skandinavien er netop et af de steder i verden, hvor der er den laveste kirkegang (ib., 26). Kan Alpha så udfordre den kirkelige situation i Danmark? Hirsch påpeger, at Alpha stort set kun har haft succes i den første gruppe (m0-m1). At der i Storbritannien har været 3 millioner mennesker på Alpha, betyder ikke, at der er 3 millioner nye kirkegængere (Hirsch 2006, 63). I forhold til Alpha i ÅVM, kan jeg endnu ikke vurdere om alle deltagerne er blevet trofaste kirkegængere, men de hører uden tvivl til i Hirsch's m0-m1 og m1-m2. Hunts undersøgelser viser også, at størstedelen af Alpha-deltagerne i Storbritannien enten allerede var aktive medlemmer af et kirkesamfund eller at de på en eller anden måde havde en kirkelig baggrund (Hunt 2004, 169). Derfor forstår Hunt Alphas rolle mere som en bevægelse eller en vækkelse. De vækkelseskampagner, som Billy Graham førte, havde næsten kun kristne tilhørere (ib., 169). Hunt mener, at et af de midler, som Alpha har benyttet sig af for at forny kirken, er den karismatiske kristendom. Dette er også nået ud i kirker, som ellers ikke har været berøring med den karismatiske kristendom (ib., 169). Dette kan man også se gennem Alphas fokus på Helligånden både i dets principper og i de tre taler om Helligånden (Gumbel 2000, 18-27 + 124).

3.3.1.2 Er Alpha moderne eller postmoderne?

Alpha er ifølge Hunt modernistisk og fundamentalistisk med et karismatisk strejf (Hunt 2004, 22). Talerne findes både i bogform (Gumbel 1996) og på video (Hunt 2004, 62). Hele Alphas materiale er systematiseret og svarene er allerede klar til at blive serveret for deltagerne (Arendt, 6). Det forudsættes, at man holder sig nøje til de femten talers indhold (Hunt 2004, 67). Jeg vil vise, at Hunt har delvist ret, når han siger, at Alpha er modernistisk. Min påstand er, at Alpha også rummer det postmoderne. Bent Arendts (Arendt) analyse af pluralismens betydning i den kirkelige voksenundervisning kan hjælpe til at belyse denne problemstilling. Arendt viser, at der især i England kan dokumenteres en individualisering og postmodernisering af de enkelte menigheder (Arendt, 1). Arendt benytter sig af Brian Russells undersøgelser, som viser at kirkens reaktion på pluralismen er umiddelbart postmoderne. *"Man foretager instinktivt en tilbagetrækning til sit eget miljø og definerer virkeligheden ud fra sit eget valg (Arendt, 2)."* I

en dansk kontekst kan man også tale om en postmoderne selvforståelse. Ifølge Arendt taler man ofte om *"...mit" sogn, "mit" præstearbejde, "vores" folkekirke, det "danske", således at sognet ("mit" sogn) bliver folkekirkens hovedhjørneste, og det lokale gøres til det kirkeligt universelle.* (ib., 2)" Det er Arendts opfattelse, at når postmoderne folk tager i kirke, er det ikke på grund af at de er døbt eller konfirmerede, men ofte fordi de er søgende og videbegærlige. Den postmoderne, som er søgende har allerede en forestilling om sin tro, men ønsker blot at forstå, hvad den rummer og finde retningslinjer for, hvad troen indebærer (ib., 4). En anden gruppe er dem, der ønsker at tage udgangspunkt i livserfaringen (ib., 4-5). Denne gruppe ønsker at finde sammenhængen mellem den kristne tro og deres egen og andres livserfaring. Det er Arendts opfattelse, at begge typer orienterer sig omkring sit eget individ, men også forudsætter fællesskabets nødvendighed. Derfor vil den postmoderne både "sig selv" og fællesskabet. Spørgsmålet er om Alpha kan blive en løsning for den postmoderne, som både er søgende og videbegærlig? Arendt nævner i den forbindelse Alpha og *Emmaus*, som er to tilsvarende materialer (ib., 6). Alpha har allerede svarene parat gennem ledermanualer, hvorimod Emmaus mere pointerer, at vi er sammen om at se på noget. Begge materialer er ifølge Arendt indforståede på den måde, at de forudsætter en stor viden om kristendommen. Det er eksempelvis kun 2 ud af de 15 taler, som decideret taler om Jesus. På Alpha i ÅVM erfarede jeg, efter tredje aftens emne: "Hvorfor døde Jesus?", at det resterende materiale forudsatte, at deltagerne allerede var blevet kristne.

Dette er måske årsagen til, som vi så ovenfor, at det ifølge Hirsch kun er folk i grupperne m0-m1 og m1-m2, der får noget ud af Alpha. Arendt bemærker også, at flere kirker selv er begyndt at udvikle programmer, som har en mere indledende karakter og et lavere niveau end eksempelvis Alpha (ib., 6). Hvis man skal dømme ud fra Hieberts forståelse af det moderne og det postmoderne, så er det min påstand, at Alpha både er præget af den moderne tankegang og af den postmoderne. Hieberts kritikpunkter mod den positivistisk prægede mission var at den udgjorde en fundamental misforståelse af kontekstens betydning, og hvad det vil sige at kontekstualisere et budskab ind i en anden kultur (Hiebert 1999, 24). Pointen er ikke at sidestille kolonitidens missionsstrategier med Alphas, men at påpege måden, budskabet bliver leveret på. Evangeliet blev ifølge Hiebert serveret til de indfødte på den vestlige kulturs præmisser. På samme måde mener jeg, at Alpha, idet det allerede har svarene parat, serverer kristendommen på kirkens præmisser og ikke på deltagerens. En aften på Alpha bærer ofte kun præg af deltagerens tilstedeværelse under måltidsfællesskabet og i gruppesamtalerne. Bruger man Alphavideoen, hvor Gumbel er taleren (Hunt 2004, 62), kan deltagerne, som jeg ser det, ikke afbryde taleren for at spørge og dermed præge talen efterfølgende⁸. Alphas formidlingsform, når det gælder talerne, falder nok mange steder ind under den model, som Hilde Hiim og Else Hippe (Hiim) kalder formidlingsmodellen (Hiim 2004, 14). Denne model har

---

8 På Alpha i ÅVM blev videoen ikke brugt. Talerne blev holdt ud fra Gumbels *Livsvigtige Spørgsmål* (Gumbel 1996).

ifølge Hiim og Hippe et pessimistisk menneskesyn, som ikke helt tror på elevernes egen vilje og mulighed for at lære. Formidlingsformen er mest præget af envejskommunikation fra lærer til elev. *"I sin mest ekstreme form ser modellen på eleverne som en tom flaske, der fyldes op med kundskaber (Hiim 2004, 14)."* På Alpha i ÅVM gjorde vi opmærksom på, at det var ok at afbryde taleren og stille direkte spørgsmål. Dette var et forsøg på at bruge dialogmodellen i stedet (ib., 18).

Dialogmodellen skaber lighed imellem lærer og elev. På Alpha i ÅVM ønskede vi at bevare ligestillingen imellem ledere og deltagere. Denne model bærer præg af et positivt menneskesyn (ib., 18).

Gumbel er ikke uvidende omkring betydningen af det moderne og det postmoderne. Det er Gumbels opfattelse, at under oplysningstiden førte "forklaring til erfaring", hvor man i dag i stedet lader "erfaring føre til forklaring" (Gumbel 2000, 17). Gumbel benytter efter min mening denne viden. Dette er måske forklaringen på, at Gumbels forfatterskab rummer så mange personlige erfaringer (Gumbel 1996 + Gumbel 2000). På Alpha er det især i grupperne, at deltagernes personlige erfaringer kan præge kurset. Gumbels tænkning om grupperne på Alpha ligner påfaldende meget dialogmodellen hos Hippe (Hippe 2004,18). Gumbels to basale spørgsmål *"Hvad tænker du?"* og *"Hvad føler du?"* flytter fokus fra lederen til deltagerne og skaber rum for dialog. Denne fokus på dialogen i stedet for evangelisationen kendetegner det postmoderne. Det er Hieberts opfattelse, at den postmoderne eller instrumentalistiske epistemologi ændrede missionsmetoderne. I stedet for at evangelisere skulle man i det instrumentalistiske eller postmoderne være i dialog og gennem dialogen *selv* være målet for læring (Hiebert 1999, 60). Det er derfor min påstand, at gruppe-tænkningen på Alpha gør, at Alpha også er påvirket af det postmoderne. Konklusionen må være at Alpha på mange fronter mest er påvirket af det moderne og til dels af det postmoderne. Alpha nærmer sig derfor Hieberts kritiske realisme, fordi man på den ene side søger at formidle et budskab, som man mener, er sandheden og på den anden side respekterer andres holdninger i den dialog, som forekommer i grupperne.

4.0 Stationskurset

Station er et seks-ugers kursus, som stiller spørgsmålet: Hvad er tro? (jf. Stationsfolder 2007, 1-2) Station tager sit udgangspunkt i mennesker, som befinder sig langt fra kirkens indflydelse og som lever i en postmoderne kontekst. I de næste afsnit vil jeg komme ind på Stations baggrund, formål, filosofi og metode, og hvordan Station fungerer i et pluralistisk og postmoderne samfund.

4.1 Stationskursets baggrund

Station har sin baggrund i Århus Valgmenighed, som gennem en årrække har gennemført flere Alphakurser (Dahlmann, 3). Martin Drengsgaard (Drengsgaard), som har været med til at designe Station, giver udtryk for sin frustration over, at Alpha ikke har formået at tale ind i det postmoderne menneskes kontekst. Drengsgaard mener, at Alpha i Århus Valgmenighed ofte er et sted, som opsamler frustrerede traditionskristne i stedet for at imødekomme de mennesker, som befinder sig uden for kirkens indflydelse (Drengsgaard, 1). Primært ud fra bogen *Finding faith – a selv-discovery guide for your spiritual quest* (McLaren 2004) af Brian D. McLaren blev Station bygget op (Drengsgaard, 1-3).

4.2 Stationskursets formål, filosofi og metode

Formålet for Station er, at tilvejebringe og kalde de oplevelser frem i deltagerne, som allerede vidner om Guds tilstedeværelse i deres liv. Dette skal ske ved at give deltagerne sprog for hvad tro er og hvad det vil sige at tro på noget og vandre i fællesskab med andre i denne tro (ib., 1).

Drengsgaard forklarer navnet⁹ således:

"En station er et sted, hvor mennesker på rejse stopper op og i en tid befinder sig i en vente position sammen med andre måske potentielle nye rejsekammerater. Vi håber at STATION bliver et sted hvor rejsende får nye rejsekammerater og nye og sandere mål for deres fremtidige rejse igennem dialogen med andre." (Drengsgaard, 1)

Udgangspunktet for Station er mennesker, der lever langt fra kirkens indflydelse og som lever i en postmoderne kontekst, men som for en tid gør et midlertidigt stop, fordi de gennem dialog med andre ønsker at finde et mere sandt formål med deres liv. En aften på Station begynder med spisning kl.19:00 og oplæg over aftenens emne kl. 19:45. Resten af aftenen drøfter man emnet i små grupper. Gruppernes opgave er, at diskutere aftenens emne og integrere deltagerens egne erfaringer i dialogen. Station foregår på en café frem for i kirkens lokaler (Stationsfolderen, 1).

---

9 Det er interessant at bemærke, at begrebet "station" allerede forekommer i oldkirken. Ordet *stationes* betegner nemlig mindre gudstjenester og sørgedage for Jesu lidelser (Pedersen 2008, 91).

De første tre aftener (jf Bilag 3) er tydeligvis inspireret af McLarens bog *Finding Faith* (McLaren 2004). Det første aftens indhold svarer på mange måder til kapitel 1, som handler om hvordan man kan skelne mellem god og dårlig tro. Anden aften knytter sig til kapitlerne 4-8, som giver en introduktion til ateismen, agnosticismen og teismen. Tredje aften knytter sig til kapitlerne 9-11, som handler om spirituel erfaring. Den fjerde aften fokuserer på deltagerne og deres historie. Den femte aften giver et bud på, om kristendommen er en mulighed i dag. Den sidste aften¹⁰ afslutter forløbet med at stille spørgsmålstegn ved lidelsens problem (teodicé).

Da Station ikke har noget uddybende kursusmateriale, ud over deres hjemmeside og folderen¹¹, vil vi nu gå til McLaren, hvor Station henter meget af sin filosofi og metode. McLaren begynder sin introduktion sådan: *"So here you find yourself at some point in your journey through life and you're seeking for faith, which is another way of saying you're seeking for spirituality, and for God, since faith is the doorway into spirituality and the primary means of connecting with God. (McLaren 2004, 13)"* McLaren henvender sig til dem, der søger efter tro. Det er McLarens opfattelse, at når man søger efter tro, så søger man også efter spiritualitet eller efter Gud. Tro definerer han som døråbningen til spiritualiteten og som det primære middel til at opnå forbindelse med Gud. McLaren gør det klart, at enhver der læser hans bog på en eller anden måde må have haft et "wake-up call" (ib., 16). Et øjeblik, hvor et bestemt emne, i dette tilfælde spørgsmålet om tro, er blevet relevant for læseren. Ideen er, at læseren skal nå til sin egen konklusion. McLarens ønske er, at blive et redskab, som læseren kan bruge til at opnå sit mål (ib., 15). Drengsgaard er tydeligvis inspireret af McLaren, når han ønsker, at Station skal *"være en kanal igennem hvilken Gudsriget velsigner verden ved at tilvejebringe en livsvigtig refleksion over livet, som forhåbeligt vil give både deltager og initiativtager en ny og bedre og mere sand rejseoplevelse livet fremover (Drengsgaard, 1)"* McLaren vil ikke, ved hjælp af dogmatiske læresætninger, give læseren "de rigtige svar", men han ønsker, at de selv skal finde frem til dem. Troen, som eventuelt opstår, skal være en personlig tro – ikke McLarens tro. McLaren præsenterer derfor læseren for flere svarmuligheder og ikke hans egen løsning alene (ib., 19). McLarens målgruppe er:

- 1) De, som har mistet troen, men som gerne vil finde den igen.
- 2) De, som trænger til at styrke den tro de allerede har.
- 3) De, som aldrig har haft troen, men som gerne vil begynde at tro (ib., 18).

---

10 Den sidste aften har emnet: Sidste afgang. Emnet var endnu ikke fastlagt ved kursusstart, men kom til at handle om lidelsens problem.

11 Se den supplerende litteraturliste.

Station er ligeledes inspireret af Alpha¹². Indholdsmæssigt ligner Alpha og Station ikke hinanden, men formmæssigt har Station næsten den samme praktiske opbygning (jf. Bilag 1 og Bilag 3). En aften på Station indeholder aftensmad, et oplæg og gruppesamtaler. Forskelligt fra Alpha er der ikke bøn og lovsang. I Alpha-grupperne lægges der vægt på deltagernes egne erfaringer og synspunkter. Denne interesse for deltagernes erfaringer er overført til Station.

4.3 Hvordan fungerer Station i et pluralistisk og postmoderne samfund

Ifølge Drengsgaard giver det ikke mening for et postmoderne menneske, som er ateist eller agnostiker, at stille spørgsmålet fra Alphas fjerde aften: "Hvordan kan jeg være sikker på min tro? (jf Bilag 2)" Stations hovedanliggende bliver derfor spørgsmålet: "Hvad er tro?" (Drengsgaard, 1).

Gennem deltagelse på Station har jeg erfaret, at kurset ønsker at begynde et skridt længere væk fra det kirkelige miljø end Alpha. Station foregik således på *café Pustervig*, som er placeret i centrum af Århus. Filosofien er tydeligvis, at Station ønsker at skabe et rum, hvor man kan diskutere *tro* på den postmodernes præmisser. Modsat Alpha i ÅVM¹³, har Station altså valgt at placere sig uden for kirkens rum. Indholdsmæssigt er Station distanceret i forhold til kirkens dogmer og dermed meget forskellig fra Alpha.

4.4 Refleksioner over Stationskurset

4.4.1 En introduktion til Alpha?

Alpha, som vi har gennemgået ovenfor, blev kritiseret for at være indforstået (Arendt, 6). Vi konkluderede, at Alpha ikke nåede længere ud end til dem, som vi med Hirsch's terminologi kaldte m0-m1 og m1-m2. Det vil sige folk, som allerede er en del af en menighed eller folk, som ikke er uvant med det kirkelige miljø. I forhold til Alpha er Station mere realistisk, i forhold til hvem kursets målgruppe er. Inddrager man Hirsch's måleenhed *cultural distance*, som vi har gennemgået ovenfor (Hirsch 2006, 56-57), henvender Station sig til m1-m2 og m2-m3. Derfor giver det god mening at placere kurset i den postmoderne kultur og uden for kirkens domæne. Flertallet af Stations deltagere er i gruppen m1-m2. Denne gruppe indeholder, som vi har set, gennemsnitlige "ikke-kristne" i den vestlige kontekst. Hirsch mener ligeledes, at denne gruppe ikke har interesse for kristendommen. Hvis dette *altid* var tilfældet, ville der jo ikke være dukket nogen op på kurset. Derfor må vi sige, at hvis en person fra m1-m2 alligevel dukker op på Station, så er det, fordi han har oplevet dette, som McLaren kalder et "wake-up call" (McLaren 2004, 16). Det øjeblik, hvor eksempelvis spørgsmålet om tro, er blevet relevant for personen. Hirsch påpeger ligeledes, at disse personer ofte er

---

12 For det første kalder Drengsgaard Station for et postmoderne "Alpha" kursus (Drengsgaard, 1) og for det andet har jeg selv erfaret dette gennem deltagelse på Station og som leder på Alphakursus i Århus Valgmenighed 2007 - 2008.

13 Alpha i ÅVM, som jeg var leder af, foregik i ÅVM's egne lokaler.

præget af negative fordomme over for kirken. På denne baggrund er Station *igen* et relevant kursus, som kan afmystificere kristendommen, uden at interesserede behøver at gå ind i en kirke. På Station sidder deltagerne netop ikke i en kirke, men på en almindelig café, og her kan de på deres egne betingelser udforske spørgsmålet om tro. Her har vi en tydelig forskel til Alpha, som netop bruger de kirkelige virkemidler som bøn og lovsang. Men Station rummer også mennesker i gruppen m2-m3. Det er Hirsch's opfattelse, at denne gruppe ikke bare rummer mennesker, der er uvidende om kristendommen, men også indeholder mennesker fra andre etniske grupper, som er påvirket af forskellige religiøse impulser på den ene side eller af subkulturer af forskellig slags på den anden side. Den sidst nævnte gruppe var der ikke nogen af på Station. Derimod var der en del, der var uvidende om kristendommen og der var også bekendende ateister og agnostikere.

4.4.2 Er Station moderne eller postmoderne?

Formålet for Station er at tilvejebringe og kalde de oplevelser frem i deltagerne, som allerede vidner om Guds tilstedeværelse i deres liv. Dette skal ske ved hjælp af Stationskurset, som behandler emner som *tro*, *Guds eksistens*, *spiritualitet*, *erfaring* og *lidelsens mening*, uden at målgruppen behøver at have kendskab til kristendommen. Drengsgaard skriver:

"Målet med STATION er derfor ikke i udgangspunktet at skaffe en masse nye traditionelle kirkegængere, men snarere være en kanal igennem hvilken Gudsriget velsigner verden ved at tilvejebringe en livsvigtig refleksion over livet, som forhåbentlig vil give både deltager og initiativtager en ny og bedre og mere sand rejseoplevelse livet fremover." (Drengsgaard, 1)

Citatet viser, at han forudsætter, at der findes "en mere sand" mening med livet. Derfor forudsætter Station, ligesom Alpha, at der er "et mere sandt formål" med livet.

Station ønsker at give deltagerne et mere sandt verdensbillede. Station ønsker ligeledes at vise, at der findes en Gud. Målet for Alpha og Station er altså det samme, men som vi skal se i det følgende, så er metoden, de bruger, forskellig. Spørgsmålet er, om Station fokuserer for meget på selve kommunikationen, og dermed glemmer at introducere deltagerne for personen Jesus Kristus, hvilket var Hieberts løsning (Hiebert 1999, 116). På Station bliver svarene nemlig ikke serveret ligesom på Alpha. De to første aftener (jf. Bilag 3) bruger oplægsholderne på Station dog *formidlingsmodellen* ligesom på Alphakurset. Forskellen er blot, at Alpha serverer *svarene* og Station serverer *svarmulighederne*. De resterende aftener bruger oplægsholderne *dialogmodellen*. Dialogen eller diskussionerne begynder allerede under oplægget. Det er meget tydeligt, hvordan Station lader sig inspirere af McLaren, som heller ikke serverer svar, men svarmuligheder. Først i slutningen af sin bog (McLaren 2004, 265-304) kommer han med svar, men disse svar er bygget på McLarens egen erfaring. Station er meget postmoderne i sin kommunikationsform og sit valg af kursusplacering. Men Station viser i sit formål, at den også rummer påvirkningen af det moderne

paradigme. Et postmoderne paradigme er ifølge Hiebert ikke særligt interesseret i sandheden og skelner ikke imellem det subjektive og det objektive i vores erkendelse, men det afviser i stedet konceptet "sandhed" (Hiebert 1999, 40). Når Station forudsætter, at der findes "et mere sandt formål", viser det, at Station også er påvirket af den moderne tankegang. Konklusionen må være, at Station læner sig op af Hieberts kritiske realisme. Station ønsker at være i dialog, men er på samme tid klar over, at der må være en sandhed, som den indirekte hævder at besidde.

5.0 Konklusion

Jeg har i nærværende opgave redegjort for, hvordan en katekumenal kirke ved hjælp af Alpha og Station kan tage pluralismens udfordring op. Det første, jeg konkluderede, er, at det vestlige samfund er pluralistisk. Jeg viste, at det både indeholder de moderne, de postmoderne og de globale strømninger. Jeg redegjorde for, hvordan det moderne har rødder helt tilbage til den platoniske dualisme, og hvordan man i oplysningstiden mente, at det er muligt at nå frem til en endegyldig sandhed. Positivismen og dermed det moderne skelner mellem fakta og følelser eller fysik og metafysik. Det individualistiske blev rådende i de epistemologiske beslutninger og medførte, at mennesket ansås som autonomt i kraft af, at ingen længere havde autoritet. Ligeledes blev al traditionel erkendelse afvist som overtro. Dette medførte, at den videnskabelige erkendelse blev akulturel og ahistorisk og dermed kontekstløs.

Det postmoderne går imod denne strømning. Moderniteten nedprioriterede de historiske begivenheder og ophøjede fornuften. Men i det postmoderne ser vi, at både de historiske begivenheder og fornuften nedprioriteres. Fornuften bliver mistænkeliggjort, fordi den er oplysningstidens, modernitetens og det vestlige samfunds grundvold. Dette medfører, at sansen for de historiske begivenheder er forsvundet, fordi det postmoderne fokuserer mest på nutiden. Det postmoderne bliver i sin ekstreme form relativistisk.

Hverken det moderne eller det postmoderne var ifølge Hiebert en holdbar løsning. Den kritiske realisme, som Hiebert står for, forsøger at lægge fundamentene igen, men er ydmyg over for dette; at kende sandheden fuldt ud. Man anerkender i den kritiske realisme, at sandheden findes. I missionen skal man som kritisk realist ikke koncentrere sig om formidlingen, men blot præsentere mennesker for Jesus Kristus. Den kritiske realisme er en konsekvens af globalismen. I det moderne afviste man nemlig de fremmede kulturer, i det postmoderne accepterede man dem, og i globalismen respekterede man dem.

I forhold til Alphakurset blev min argumentation, at Alpha både er moderne og postmoderne. Det moderne viser sig i dette, at alle svarene allerede er givet, og at oplægsholderne ofte bruger formidlingsmodellen i stedet for dialogmodellen. Det postmoderne viser sig derimod kun i grupperne. Her er dialogen og respekt for hinanden i centrum. Hieberts kritiske realisme ligger derfor ikke Alpha fjern. I forhold til hvilke deltagere Alpha tiltrækker, argumenterede jeg for, at Alpha ikke kan forvente, at mennesker, som aldrig før har haft kontakt med det kirkelige miljø, vil blive deltagere. Alpha tiltrækker ofte kun mennesker, som allerede er tilknyttet en kirke, eller som allerede har været i berøring med kirken.

I forhold til Station argumenterede jeg for, at også dette kursus er både moderne og postmoderne. På mange måder er Station mere postmoderne end Alpha. Dette ses ved dets placering på en café i stedet for i en kirke. Den overordnede brug af dialogmodellen både i oplægget og under gruppesamtalerne indikerer også den postmoderne påvirkning. Det moderne består i, at Station, på trods af dets voldsomme påvirkning

af det postmoderne, faktisk går ud fra, at noget kunne være *sandt*. Formålet er netop, at deltagerne skal nå til en mere sand erkendelse og få øje på de øjeblikke, hvor Gud har spillet en rolle i deres liv. Derfor er Station også moderne. På denne måde ser det ud til, at Station også kan placeres under det, Hiebert kalder kritisk realisme. Forskellen på Station og Alfa er derfor målgruppen og indholdet. Her viste jeg, at målgruppen er folk, som ikke før har haft tilknytning til det kirkelige miljø og som derfor muligvis er ateister og agnostikere. Derfor er indholdet også anderledes på Station. Alpha og Station fungerer efter min mening udmærket i det danske samfund. Vi har stadigvæk en stor befolkningsgruppe, som har haft tilknytning til kirken, som Alpha kan nå ud til, og de, som vi ikke kan nå med Alpha, kan nås med Station. Station vil derfor fungere fint som et introduktionskursus til Alpha, hvor Alpha mere er en introduktion til kristendommen.

6.0 Litteraturliste

McLaren, Brian D.

2004 *Finding Faith: Self-Discovery Guide for Your Spiritual Quest.*
Zondervan (295 sider)

Newbiggin, Lesslie

1989 *The Gospel in a pluralist society.*
Wm.B.Eerdmans Publishing Co. (244 sider)

Gumbel, Nicky

2000 *Give det videre.*
Forlaget Scandinavia (Orignaltitel: *Telling Others*) (147 sider)

Hirsch, Alan

2006 *The Forgotten Ways: Reactivating the Missional Church,*
Grand Rapids, MI: Brazos Press. (pp.11-295).

Rosenberg, Finn, Signe Voldby og Bess Serner-Pedersen

2005 *Folk i kirke.*
Mediacellen s.172 - 205 (33 sider)

Hiebert, Paul G.

1999 *Missiological Implications of Epistemological Shifts. Affirming Truth in a Modern/Postmodern World.*
Trinity press s.1 – 126 (126 sider)

Gumbel, Nicky

1997 *Aktuelle spørgsmål. Svar på syv spørgsmål som trænger sig på.*
Forlaget Scandinavia. s.29 – 40 + 57 – 76 + 95 – 112 (50 sider)

Felter, K.

2004 "Nye tider – nye udfordringer", *Kirken Underviser* nr. 3, s. 4 – 6 (3 sider)

Hiim, H og Hippe, E.

2004 *Læring gennem oplevelse, forståelse og handling. En studiebog i didaktik*, København: Gyldendal (1. oplag 1997), s.11 – 26 (16 sider)

Forsner, T.

2002 *På tröskeln,*

Skara stift och kyrkvägens förlag, Lidköping, 140 – 159 (20 sider) (ISBN 91-85200-59-x)

Arendt, B.

"Pluralismens udfordring i den kirkelige voksenundervisning" 9 sider,
www.aarhus-stiftcentral.dk

Drengsgaard, Martin

STATION – et postmoderne "Alpha" kursus.

<http://emerging.dk/emerging/Projekter/STATION%20->

[%20postmoderne%20alpha%20af%20Martin%20Drengsgaard.pdf](http://emerging.dk/emerging/Projekter/STATION%20-%20postmoderne%20alpha%20af%20Martin%20Drengsgaard.pdf) (læst d. 28 januar) (2 sider)

Hunt, Stephen

2004 *The Alpha Enterprise. Evangelism in a Post-Christian Era.*

Ashgate s.1 – 255 (255 sider)

7.0 Supplerende Litteratur

Dahlmann, Keld

Fra fornyet – via katekumenal – på vej mod missional menighed. En historie om Århus Valgmenighed.

<http://emerging.dk/emerging/Artikler/Artikel%20Ichtus%20Keld%20Dahlmann.pdf> (læst d. 11 februar) (9 sider)

Hanselmann, Johannes og Uwe Swarat

1999 *Teologisk ordbog.*

Lohses Forlag

Nikolajsen, Jeppe Bach

2007 *Lesslie Newbigins postfundamentistiske teologi.*

Ichthys 4/. (s.26 -37)

Pedersen, Nils Arne

2008 forår *Oldkirkens Kirkehistorie,*

Århus

Stations hjemmeside

<http://www.klynge.net/station/>

Stationsfolderen 2007

http://www.klynge.net/station/upload/filer/station_8sider.pdf

8.0 Bilag 1

En aften på Alpha: (Gumbel 2000, 35)

18:15 Ledere og medhjælpere mødes for at bede

19:00 Vi spiser sammen

19:40 Alle bydes velkommen

19:50 Lovsang

20:00 Tale

20:50 Kaffe

21:00 smågrupper

21:45 Afslutning

9.0 Bilag 2

Talerne på Alpha: (Gumbel 2000, 124)

- 1) Kristendom: Kedelig, usand og irrelevant?
- 2) Hvem er Jesus?
- 3) Hvorfor døde Jesus?
- 4) Hvordan kan jeg være sikker på min tro?
- 5) Hvorfor og hvordan skal jeg læse Bibelen?
- 6) Hvorfor og hvordan skal jeg bede?
- 7) Hvem er Helligånden?
- 8) Hvad gør Helligånden?
- 9) Hvordan kan jeg blive fyldt af Helligånden?
- 10) Hvordan modstår jeg det onde?
- 11) Hvordan leder Gud os?
- 12) Hvorfor og hvordan skal vi fortælle det til andre?
- 13) Helbreder Gud i dag?
- 14) Hvad med kirken?
- 15) Hvordan kan jeg få mest ud af resten af mit liv?

10.0 Bilag 3

Emnerne på Station¹⁴:

- 1) Tro – hvad kan man egentlig sige om det?
- 2) Gud og de mange forestillinger om Gud – hvilken forestilling har du?
- 3) At møde Gud – er det muligt at møde Gud?
- 4) At være på rejse – Hvad er din historie?
- 5) Har kristendommen noget at byde på i 2007?
- 6) Sidste afgang

---

14 Der er ændringer i programmet fra Stationsfolderen 2007 i forhold Drensgaards artikel fra 2006 (Stationsfolderen 2006 + Drensgaard). I Stationsfolderen er der kommet en ekstra aften på med emnet: Sidste afgang.